

Afryka – mozaika wyznań

Badania terenowe w Ghanie prowadzone przez antropolożkę z UJ przybliżą fenomen afrykańskiego katolicyzmu.

W krajach afrykańskich współistnieją ze sobą rozmaite praktyki religijne, a pojęcie „osoby niewierzącej” jest często niezrozumiałe i nieznanne. Jak jednak objawia się religijność w tej mieszaninie wyznań? Czy przekonania religijne wspomagają rozwój społeczności czy też mogą stać się zarzewiem konfliktów?

Dr Anna Niedźwiedz próbuje zrozumieć fenomen afrykańskiego katolicyzmu oraz towarzyszące mu **konteksty kulturowe**. W tym celu prowadzi badania terenowe, polegające na obserwacji poprzez uczestnictwo w życiu codziennym mieszkańców regionu Brong Ahafo w środkowej części Ghany.

Cała gama wierzeń

Afryka Zachodnia to mozaika dawnych **wierzeń i religii tradycyjnych, Islamu** oraz **kościółów chrześcijańskich** (anglikańskiego, luterńskiego, prezbiteriańskiego, adwentystów, ewangelicko-metodystycznego, katolickiego itd.). „Prężnie rozwijają się kościoły ekstatyczne, zwłaszcza rozmaite wspólnoty Zielonoświątkowe i nowo tworzone grupy, nierzadko zakładane przez charyzmatyczną postać proroka i skupiające się wokół niego” – dodaje. W niektórych częściach Afryki Zachodniej coraz silniejszy staje się Islam w jego różnych odmianach. „Spacerując wśród domostw znajdziemy nie tylko miejsca rytualnych ofiar i libacji, ale wzrok nasz przykują także wieże minaretów, budynki co najmniej kilku kościołów chrześcijańskich, transparenty reklamujące spotkania modlitewne organizowane nocą na boisku szkolnym czy też przydrożne znaki kierujące do miejsc, w których znajdują się tzw. obozy modlitewne” – opisuje badaczka.

Tradycjoniści wykonujący pogrzebowy taniec na zewnątrz nowo budowanej katedry katolickiej, w czasie, gdy wewnątrz odprawiana jest msza pogrzebowa nad ciałem zmarłego biskupa Lucasa Abadamloora, styczeń 2010, Bolgatanga, północna Ghana, fot. Anna Niedźwiedz

Ponadto trzeba pamiętać, że różnorodność wyznań w Afryce współistnieją obok niezwyklej różnorodności etnicznej i plemiennej. Często podziały religijne krzyżują się z etnicznymi. Niekiedy nakładanie się na siebie **tożsamości religijnej i plemiennej** ulega wzmocnieniu w sytuacjach konfliktów na tle etnicznym. Z kolei mozaika etniczna w obrębie wspólnego wyznania (a wręcz w obrębie małej lokalnej grupy wyznaniowej jaką jest np. poddana badaniu parafia katolicka) w praktyce oznacza ścieranie się różnych tożsamości, wewnętrzne spory i nieustanne negocjacje oraz adaptację religii do lokalnych warunków i potrzeb.

Pierwsze wyniki badań terenowych pokazały, że na co dzień ludzie godzą popularne wierzenia w czary i czarownictwo, praktyki magiczne, tradycyjne obyczaje społeczne, plemienne i rodzinne z praktykami chrześcijańskimi oraz przystosowują je do nowoczesności i zmieniających się warunków życia.

Polska afrykanistyka

Projekt otwiera nowy temat w polskiej **antropologii**, który może wprowadzić **głos polskich badaczy** we współczesny kontekst o charakterze międzynarodowym. „Niezrozumienie przekonań i zachowań ludzi z odmiennych kultur i religii staje się często nie tylko przyczyną konfliktów, ale również przeszkodą w mądrym ich rozwiązywaniu” – mówi dr Anna Niedźwiedz.

Część projektu prowadzona w latach 2010-2012 finansowana jest ze środków budżetowych na naukę (grant MNiSW/NCN). Po zakończeniu badań w marcu 2012 roku planowana jest kontynuacja projektu, poszerzenie zespołu badawczego oraz problematyki i zakresu badań terenowych. O ile będzie to możliwe, planowana jest również realizacja filmu etnograficznego dotyczącego współczesnych wierzeń w Afryce Zachodniej.

Wydział Historyczny
Instytut Etnologii i Antropologii
Kulturowej

Informacja o zespole badawczym znajduje się na str. 94

religie   Afryka
wierzenia
Ghana

chcę
to
opublikować

[www.cittru.uj.edu.pl/
/projektor/24.pdf](http://www.cittru.uj.edu.pl/projektor/24.pdf)

chcę
wiedzieć
więcej

tel. (12) 663 38 21
e-mail:
bozena.podgorni@uj.edu.pl

chcę
o tym
pamiętać

[www.facebook.com/
/nimb.cittru](https://www.facebook.com/nimb.cittru)